

මානව පරිසර සංරක්ෂණ සංගමය

HUMAN ENVIRONMENTAL LEAGUE FOR PRESERVATION

HELP – for helse, miljø og fredsarbeid

Nyhetsbrev nr. 2

Redaksjonen avsluttet: 20.11.2006

Nytt fra HELP

Kjære venner i Skandinavia!

De siste tre ukene har det regnet unormalt mye i høylandet og den sørvestlige delen av Sri Lanka. Et halvt hundre mennesker har druknet eller omkommet i jordskred, og 600 familier har mistet sine boliger. Flere tusen er for tiden husløse. HELP har bidratt med håndrekninger i nabolaget. De store vannmengdene illustrerer på nytt hvor sårbar Sri Lanka er; uten skikkelig skog, eroderer lett dyrket mark, åser og fjell.

Volden herjer igjen landet: Tamil-geriljaen og regjeringshæren kjemper på ny en borgerkrig i nord og nordøst – en kamp ingen av dem kan vinne. Mange, mange tusen er drevet på flukt.

Jeg har litt å fortelle¹ fra arbeidet vårt i Sri Lanka, ført på papiret med hjelp av Asbjørn:

Foto: Øyvind Aukrust

- ❖ HELP-senteret står nå ferdig, etter innsatsen i sommer. Også møbler ble innkjøpt for pengene som dere overførte i juli.
- ❖ Vi har planlagt å holde flere kortkurs / weekendkurs, bl.a. ledertrening for ungdom.
- ❖ Det er planlagt å åpne barnehage i lokalene, men denne har ikke kommet i gang ennå. Det mangler penger.
- ❖ HELP utfører for tiden enkelt arbeid i Dolahena og i nabolandsbyene. Vi har tidligere fått noe midler fra landbruks-myndighetene til å bygge enkle førstaller til bønder med 2-3 mjølkekuer, noe vi har gjennomført.
- ❖ Organisasjonen har hatt knoppskyting. Det er etablert en lokal HELP-organisasjon i Pallegama, den grønne, vakre dalen noen av dere kjenner fra opphold i Sri Lanka på åttitallet. Jeg og vår sekretær Mohan Perera tok motorsykkelen og besøkte området Diyadawa i Pallegama i august. Landsbyen besluttet da å opprette et eget lokallag. En av lederne er Liyanarachi som jobbet på Sarvodayas Pallegama-senter i 1981; husker dere ham? Lokallaget har planer om kyllingoppdrett, teplanteskole og vei-utbedring, blant annet. Mer om dette senere i nyhetsbrevet.
- ❖ Asbjørn og Hans Petter prøver å få støtte fra folkehøgskole-rådet til et forprosjekt med sikte på å knytte kontakter mellom HELP og norsk folkehøgskole. Mer om dette senere i nyhetsbrevet.

*Much love
from Siripala*

¹) Telefonsamtale 20. november 2006.

HELPS adresse i Sri Lanka:

Siripala Gamage, 'Charika', Dolahena, Horana.

Telefon: +94 34 22 63 142, mobil +94 77 97 19 686

E-post: siripala.gamage@yahoo.com

HELPS bankkonto: A/C 0000720064 i Bank of Ceylon, 87, Anguruwathota Road, Horana, Sri Lanka.

SWIFT (BIC): BCEYLKXXXX

Registrert NGO under Voluntary Service Organisation Act. No. 8 of 1998 No. HDS/S.S.O/11/2001

HELPS kontakter i Norge:

Asbjørn Tufto, Bergergt. 4, 3520 Jevnaker

Tlf. +47 61 33 94 28, mobil +47 95 21 51 55

E-post: asbjorn@tufto.no

Hans Petter Hanssen, Krystallv. 4, 2322 Ridabu

Tlf. +47 62 53 32 21, mobil +47 480 73 541

E-post: hanshans@bbnett.no

Bankkonto: 2020 32 12187. SWIFT (BIC): SWEDNOKK

IBAN-nr.: NO83 2020 3212 187

Vanskelig bistand!

I følge Ceylon Daily News 27. august i år hadde de internasjonale hjelpeorganisasjonene lovt srilankiske myndigheter at de kunne bygge 70.000 erstatnings-boliger etter tsunamien, og de skrev avtaler om 19.600 boliger; nå 1 ½ år etter tsunamien er fortsatt bare 2.900 av disse boligene ferdig bygget.

En hilsen fra Lionel ayya

En augustdag i år fikk jeg plutselig en hilsen fra Lionel ayya – noen som husker ham? Han jobbet for Sarvodaya på 80-tallet, hovedsakelig i sør, sammen med Siripala og Hewa. (Lionel var volontøren som kunne jobbe i to dager og to netter, uten å sove...) Lionel skrev at han var på vei til Norge, i forbindelse med jobb og studier, nå for sin norske arbeidsgiver FORUT.

Lionel Dassanayake

Tirsdag 12. september rakk vi å avvikle et møte hos FORUT på Gjøvik. Det var et morsomt gjensyn! Lionel og kolleger fra Sri Lanka følger et NTNU-kurs i humanitært arbeid i høst. Han er fortsatt gift med Suneetha og bor i Bandarawela i sørøst. De har to barn, en sønn og datter. Etter at Lionel sluttet i Sarvodaya for 15 år siden, har han jobbet for bl.a. GTZ, COWATER & Sewa Lanka. Han traff igjen Siripala i Sewa Lanka. I FORUT jobber Lionel som leder for distriktsarbeidet i Moneragala. I den forbindelse traff han Ketil Hofsløtt og elever fra Åsane folkehøgskole i mars i fjor. Lionel ber meg hilse til gamle venner. Han kan kontaktes her: lionel@forut.lk.

Asbjørn

Noen ord om Hansa

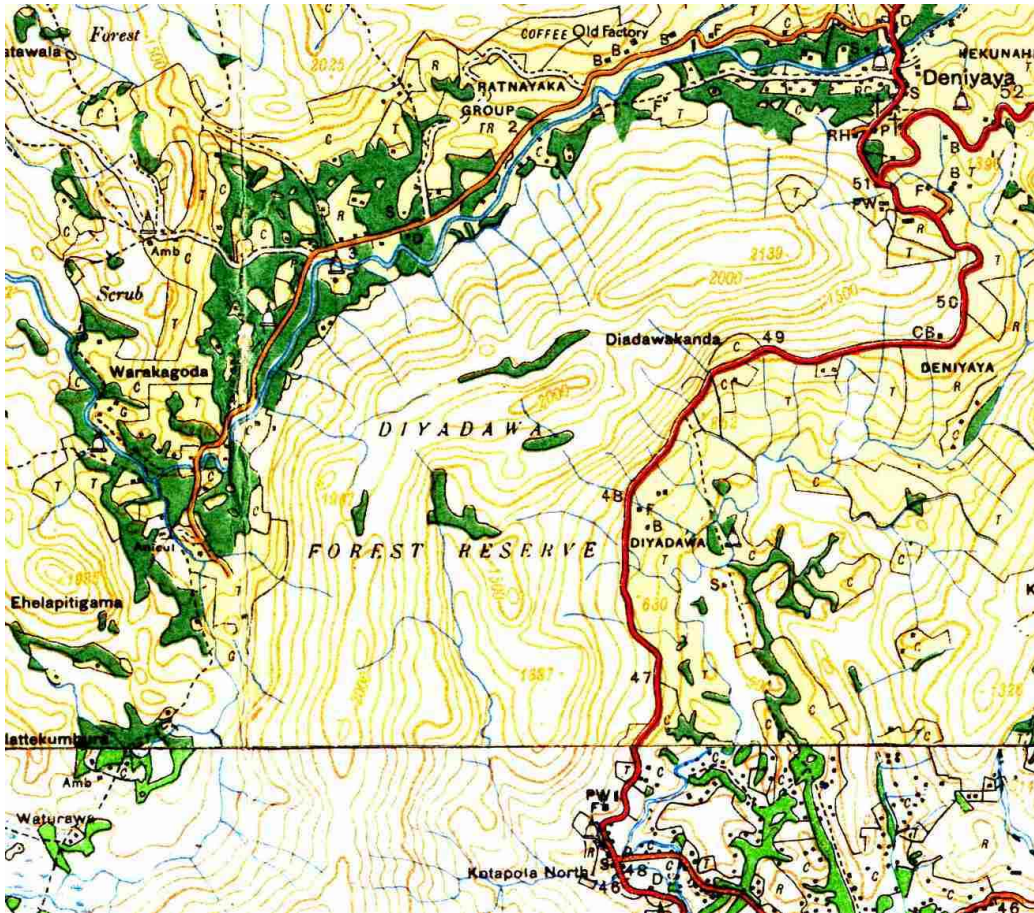
Hansa er fortsatt i Norge – dersom noen ikke vet dét. Etter året på Ringerike folkehøgskole søkte han om au pair-visum for å jobbe på gården til Trygve Sund på Stange – og lære bedre norsk. UDI er imidlertid ikke verdens raskeste statsetat, og Hansa venter ennå på en avgjørelse. I mellomtiden har han spilt cricket, bor hos en lankisk familie i Oslo og jobber nå som avisbud. Drømmen er fortsatt å studere i Norge. Men han trenger penger og sannsynlig-vis bestått norsk-test for å bli tatt som elev ved høyskole eller universitet.

Noen som vil treffe ham? Hansa er tilgjengelig på telefon 928 83 256 eller på e-post hansac2000@yahoo.com.

Julegave til HELP?

Det nærmer seg jul, og det hadde vært fint om vi kunne støtte Siripalas prosjekt med et beløp som monner. I sommer sendte vi 5000 kr. - og Siripala har klart å få maksimalt ut av dette beløpet i form av bl.a. møbler til admis.-bygget. Et tilsvarende beløp før jul ville sikkert komme godt med, f.eks. til utvikling av den planlagte barnehagen i bygget. Derfor spør vi: Er det noen som har mulighet til en ekstra innsats for kontoen i Gran Sparebank før 15. desember? I øyeblikket står det kr. 2.800 inne på kto. - så med et felles løft skulle det være mulig å nå målet om nye 5000 kr. til HELP. Dermed er utfordringen gitt - og kontonummeret er fortsatt 2020 32 12187.

Hans Petter

Oversiktskart for Diyadawa skogreservat, opprettet i 1936 og med et areal på 26 km². Bygdene Siripala har kontakt med, ligger i den nordvestre delen av reservatet, på grensen mot Pallegama (det grønne beltet med rismarker). Dere finner byen Deniyaya oppe til høyre.

Regnskogsbevaring

I forbindelse med at HELP har opprettet et lokallag i Diyadawa, har Siripala søkt de store organisasjonene IUCN² og UNDP³ om prosjektmidler til lokalt arbeid for naturvern og til å utvikle alternative arbeidsplasser for bygdefolk. UNDP i denne sammenheng yter midler gjennom programmet Global Environmental Facility / Small Grants, bl.a. til frivillige organisasjoner som jobber med biomangfold og klimatilak. Søknadene som ble sendt 1. oktober, er ikke ferdigbehandlet. Siripala tenker han også kan knytte norske folkehøgskoler til dette prosjektet, for eksempel gjennom elevutveksling og lokale felleskurs for srilankere og folkehøgskole-elever.

Studietur til Sri Lanka?

Asbjørn har søkt om midler til "pedagogisk utviklingsarbeid" for 2007 - nemlig en studietur til Sri Lanka med tilbud til fem aktuelle folkehøgskoler. Hallvard Smørgrav (sekretær i internasjonalt utvalg) og Hans Petter Hanssen har anbefalt søknaden. I første omgang kan det se ut til at søknaden strander på Asbjørns manglende fhs-tilknytning; derfor har vi i siste liten satt inn HPH som søkeransvarlig (pensjonerte fhs-lærere kan fortsatt gjøre nytte for seg!). Det er uvisst hvilken skjebne søknaden får, men det er jo et håp om at folkehøgskole-rådet vil se verdien av et felles prosjekt som dette (i motsetning til prosjekter som bare tilgodeser enkelt-skoler). Søknaden er for øvrig helt i tråd med våre bestrebelser med å etablere et felles folkehøgskoleprosjekt for 25 år siden, og vi krysser fingrene for at det kan gå an å få til noe lignende denne gangen.

²) IUCN står for International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, og tilsvarer antagelig Naturvernforbundet i Norge. Mer kan du lese her: www.iucnsl.org.

³) UNEP står for United Nations Development Programme. Mer kan du lese her: www.undp.lk.

Dagboknotater fra reise til Sri Lanka - sommeren 2006.

Av Marie, Øyvind og Åsmund Aukrust

1. del: 9. – 16. juli

Søndag 9. juli:

Reiste fra Gardermoen kl. 12.30 og kom til London med Norwegian Airlines kl. 15.10 lokal tid. Overnattet på Skyline Hotell nær Gatwick, der flyturen skulle gå videre neste morgen.

Mandag 10. juli:

Forlot Gatwick kl. 11.00 med Qatar Airways til Doha, som er flyplassen i staten Qatar. Kom til Doha kl. 19.45 lokal tid, ventet på flyplassen i vel fire timer, for så å dra videre kl. 23.50 lokal tid. Det var 8 t 45 min. flytid fra London til Qatar.

Tirsdag 11. juli:

Vel fremme på Katunayake - flyplassen i Colombo kl. 07.15 lokal tid på Sri Lanka. Der fikk vi fikk varm velkomst av Siripala og sønnen Charika. Det tok to timer å komme hjem der de bor, hvor Sriyani, Siripalas kone, hadde tatt seg fri fra undervisningsjobben for å ta imot oss. Hun sto klar med mat og omsorg, og ønske om at vi måtte føle oss hjemme! Godt å være fremme, få god mat og få sove!

Onsdag 12. juli:

I dag sov vi godt og lenge, og merket at det tar tid å forflytte seg "sjelelig" så langt på så kort tid og forandre vår biologiske rytme. Så er det jo også krevende å bearbeide alle inntrykk og forholde seg til alt som er nytt og annerledes. - Vi har hatt en avslappende dag. Charika tok oss med på en liten tur opp i høyden her, så vi fikk utsikt over landskapet. Grønt og frodig så langt øyet kunne se, og langt borte kunne vi skimte havet.

Vi gikk også og besøkte Sriyanis bror på sykehuset her; han hadde nettopp blitt innlagt fordi han hadde falt ned ti meter på en byggeplass. Men han hadde hatt englevakt; hadde bare brukket en arm! Da vi ankom sykehuset var han nettopp operert. På sykehuset var det elendige forhold, hvor mennesker med forskjellige skader lå på rekke og rad i dårlige senger, uten engang et forheng imellom.

Om kvelden hadde Siripala arrangert et møte med folk fra HELP som kom for å snakke om HELP og planlegge åpningen som skal skje like før vi drar hjem igjen, dvs. fredag 28. juli. Hyggelig møte, og disse menneskene hadde også sett frem til å møte oss, som venner av HELP i Norge.

Torsdag 13. juli:

Vi gjorde oss litt kjent i nærmiljøet; gikk omkring og fotograferte, så på hagen og det nye huset til HELP, som både skal være administrasjonsbygg og forsamlings- og undervisnings-bygg for organisasjonen her i Dolahena, som er en del av Horana, hvor det bor 26 familier. Det blir også dannet en folkehøyskole her. De begynte å bygge huset i 2001, og har gradvis bygget videre ettersom de har hatt noe penger.

Om kvelden var vi på besøk hos en nabo, en dame og sønnen hennes, som er musiker innen indisk folkemusikk. Her hadde de tidligere rismarker, men det lønnet seg dårlig, så HELP har hjulpet henne til å sette i gang med salatproduksjon av forskjellige slag. Hun hadde også lime-trær, og sukkerrør, som vi fikk smake. Så fikk vi bevertning, og sønnen sang og spilte for oss på et pianolignende instrument.

Foto: Øyvind

Videre besøkte vi en gammel dame som også dyrket forskjellige planter til medisinsk bruk og hadde en velstelt vakker hage. Hun hadde innredet et eget religiøst buddhistisk rom hvor hun trakk seg tilbake i egen meditativ og religiøs handling, men hvor hun også tok imot andre mennesker og på forskjellig vis kunne hjelpe dem og gi dem styrke. Siripala fortalte at hun var synsk, og vi fornemmet klart at hun var et menneske med stor åndelig kraft.

Foto: Øyvind

Fredag 14. juli:

Siripalas bror fant en farlig slange, drepte den og puttet den på et glass. Siripala sier at han bare lar slangene være, fordi de er en del av naturen og økosystemet, og han mener de stort sett flykter og er redde.

Vi hadde en arbeidsøkt hvor vi planerte utover jord utenfor det nye huset; Siripala, Charika, Øyvind og Åsmund laget steinmur.

Vi gikk en runde for å se mer av HELPs virksomhet. Vi besøkte et ektepar som var veldig fattige, bodd i et lite steinhus, hvor de gjennom HELP hadde fått planter og lært å dyrke mahognitrær. HELP fikk trær fra skogbruks-/jordbruksdepartementet, og kunne distribuere videre til mennesker og lære dem opp i hvordan plante og kultivere. Mannen kom senere med kokosnøtter til oss. De vil gjerne gi oss noe, og da er det uhøflig ikke å ta imot.

Terrassering av dyrket mark, for å hindre jord-erosjon.

Foto: Øyvind

Videre besøkte vi en mann (89 år) som var en spesialist i å bygge steinmur uten binde-materiale. Vi så hvilke praktfulle kunstverk han hadde laget, og hvordan han hadde plantet, planert og laget det vakkert omkring huset. HELP hadde brukt han til å undervise og hjelpe andre til å lære terrassering med steinmurer for beplantning og for å hindre jorderosjon.

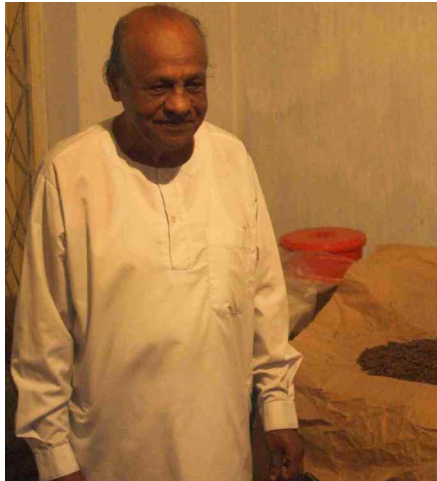
HELP legger vekt på å bruke den lokale kunnskapen folk sitter inne med og har forvaltet gjennom generasjoner for å bringe den videre så den ikke går i glemmeboken. Dette gjelder på mange områder, f. eks. innenfor forvaltning av

natur og miljø, bruk av nyttevekster, ayurvedisk medisin (folkemedisin), matlaging/kokekunst. Det er jo det viktige med lokale "hjelp-til-selvhjelpsorganisasjoner", at de har og vet å utnytte lokal kunnskap slik at teori blir tilpasset praksis på en riktig måte.

Vi gikk videre til en kvinne som var veldig flink til å dyrke nyttevekster/medisinplanter, og som viste oss flere sjeldne vekster. Hos denne kvinnen fikk vi nøtter og noen slags hårete røde steinfukter, hvite og smakfulle, og en slags lime-saft. På vår vandring så vi også en mimosaplante (erteplante) som klappet sammen ved berøring, for så å folde seg ut igjen.

HELP hjelper folk å drive økologisk, lage kompost på rett måte og bruke naturlig 'fertilizing' (jordforbedring). De utnytter også vann på riktig måte. Siripala snakket om et kjempestort vannpumpesystem som myndighetene nå er i ferd med å bygge, og som han frykter vil ødelegge mye for naturforhold i området, pga. mangelfull forståelse for de økologiske konsekvensene.

Vi besøkte en ayurvedisk doktor (ca. 70 år gammel) som har praktisert denne kunnskapen hele livet, som hadde lært dette av sine foreldre som igjen hadde lært det av sine. Han så klok og verdig ut med hvit "legekjortel". Denne mannen holder kurs i regi av HELP for å lære andre å praktisere denne kunnskapen. Han bruker vekster til urteblandinger, til oljer/tinturer og til diverse typer "sirup". Han lager også tabletter, som han viste oss store mengder av.

Foto: Øyvind

Folk kan komme direkte til ham for å få hjelp og/eller kjøpe diverse produkter. Han tar lite penger, men dette har vært levebrødet hans, og han har bygget opp dette og levd spartansk med sin familie. Nå er fire mennesker engasjert i virksomheten i tillegg til ham selv. Han viste oss rommet hvor han hadde ferdige produkter, et annet lagerrom og et produksjonsrom. Det var mørkt der, for minst mulig lyspåvirkning gir best mulig kvalitet. Det var en møysommelig prosess å fremstille medisinene. Han hadde store kar som han blandet og kokte i, og han viste oss en vedovn som han brukte til oppvarming. Her fikk vi også servert te.

Vi var innom håndverkeren som har laget vinduene som skal settes inn i HELPs administrasjonsbygg. Han viste oss verkstedet sitt, med maskiner og verktøy, bl.a. to tredreiebenker. De 13 vinduene skulle være ferdige og fraktes til Siripala dagen etter. Vi skal hjelpe til med å pusse dem og polere/lakke dem.

Vi passerte jorder hvor det tidligere var rismarker. Nå vokser det gras her, og vi så noen kuer som gikk og beitet. Siripala fortalte at folk sluttet med risdyrking i liten målestokk, fordi det ikke lønner seg. Vi fikk høre at mange steder har småskalabønder måtte ta opp store lån, og til slutt kanskje begått selvmord pga. disse vanskelighetene. Nå er det risproduksjon i stor skala over store områder i nord og øst. Landet er vel stort sett selvforsynt med ris og kan eksportere, men i dårlige år kan det være nødvendig med import.

På vår lille rundtur så vi hvor forskjellig folk lever i dette distriktet. Noen er fattige, har elendige hus og dårlige sanitærforhold. En del mennesker tilhører middelklassen og har det bra, og vi ser hus som er store og overdådige og hvor folk sikkert har mye penger.

Lørdag 15. juli:

Etter frokost hadde vi en malingsøkt i administrasjonsbygget, malte gulvlist og lakkerte og malte vinduer.

Maten vi får er mye basert på ris eller pasta i forskjellige varianter med forskjellige curry-sauser laget med kokosmelk og blandinger av forskjellige blader og grønnsaker og litt fisk. Sterkt krydret. Vi spiser også mye bananer, mer smakfulle enn bananer som kjøpes i Norge. Forskjellige frukter får vi også, og andre spesialiteter og kaker. Sriyani er flink til å lage mat, og vi nyter maten alle tre og kjenner også at denne sterke maten gjør oss godt her og forstår behovet for slik mat. Den virker forebyggende bakteriedrepende. De fleste matplantene har Siripala og Sriyani i hagen sin, arter som er vanlige å dyrke i dette området, dvs. i den fuktige sone på Sri Lanka.

Om ettermiddagen var vi på besøk hos Sriyanis bror (som arbeider som administrator i transportbransjen) og kone (som er lærer). De bor i et boligstrøk som tidligere var

gummiplantasje, men de sluttet med dette fordi det altså ikke lønnet seg. De som eide dette har isteden tjent mye penger på salg av jorda til boligformål, og hver tomt var ganske liten. Hos Sriyanis bror var det innbrudd for en måned siden. Det var ikke penger der, men mye var endevendt og noe rasert. Vi fikk te, kaker og kjeks. På disse kveldsbesøkene våre kjører vi trehjulet drosje ('vehicle' med plass til tre) når det er for langt å gå. Siripala og en av guttene kjører motorsykkel. Familien her har to motorsykler og klarer seg med det; Siripala kjører Sriyani til og fra jobb.

Etter mørkets frembrudd så vi lysende insekter og en vakker blomst som kommer ut om natta og har mye vellukt.

Søndag 16. juli:

Vi gikk til Horana sentrum, og tok buss til en søndagsskole (tempel), hvor det hver søndag kommer omkring 800 barn/ungdommer fra 6 - 19 år for å få utdanning. Det kan være mange forskjellige kursopplegg: Buddhistisk lære og moralfilosofi, historie og tradisjoner, og holdninger i forhold til å ta vare på natur og miljø.

Vi kom inn i et møterom hvor vi fikk hilse på munken som hadde det øverste ansvar, forøvrig en god venn av Siripala. De har samarbeidet mye gjennom mange år med natur- og miljø-prosjekter. I dette rommet var bilder av tidligere munker, av Buddha og symboler som elefanttenner. Vi fikk servert te og bananer, og munken velsignet hver og en av oss med en slags bønn og knyttet en "livstråd" på håndleddet vårt, som skulle symbolisere et ønske om en "god livstråd"/livsvei.

Videre fikk vi omvisning på hele området, hvor det var flere hus. Mange forskjellige grupper av jenter og gutter fikk undervisning hver for seg, og mange satt også ute og fikk fornemme den spesielle atmosfæren av spirituelle krefter som rådet der.

Vi gikk inn i et tempel (inne i en hule) som var omkring 700 år gammelt. Den ytterste inngangen var bygget av tre i den senere tid, og for ca. 300 år siden ble det laget mange figurer (av sement) som var malt og som skulle vise historier fra Buddhas forskjellige inkarnasjoner. Figurene var veldig store og fargerike med mye oransje/rødlige farger, som ga et veldig glorete inntrykk, men det er vanlig å male slik i templene. I tak og vegger var det nye vakre malerier med lotusblomster. Ellers er det på steder hvor Buddha tilbes lagt utover skåler med forskjellige vakre og velluktende blomster, og innimellom er det pyntet med vaser med buketter av glorete kunstige blomster i plast eller papir.

Foto: Øyvind

Foto: Øyvind

På stedet var også et hvitt tempel formet som en kuppel (shrine) som ikke var åpent, og det var også et stort Bo-tre, som er gamle hellige trær viet buddhismen. Vi så grupper av unge gutter i munkeklær, som fra seksårs-alderen følger en munke-utdanning. Denne utdanningen kan gå over hver søndag i årevis, mens guttene de andre dagene går på vanlig skole. Siripala har selv drevet med undervisning om natur- og miljøspørsmål og moralfilosofi om søndagene i templet i 15 år, men har nå sluttet.

Vel hjemme igjen hadde vi en arbeidsøkt i nyhuset, ryddet i skogen utenfor, malte ferdig vindu på kortveggen, lakket i vinduskarmer og malte jerngrinder som plasseres i vindusåpninger. Vi driver på med dette sammen med Siripala og hans bror. I dag kom også alle vinduene, som er laget av jaktre, et kostbart og hardt treslag.

Sriyani og Siripala fortalte oss litt om skolesystemet på Sri Lanka, hvor Hansa og Charika begge har gått på hver sin offentlige skole. Etter "grade fem", da de begge hadde gode karakterer, fikk de flytte over og gå på en såkalt "royal school" i Colombo, som er den beste skolen her, hvor de kom inn på bakgrunn av gode karakterer. 95 prosent av elever på denne skolen kommer inn fordi de har rike foreldre som kan betale, eller de bor innen en km avstand fra skolen. De øvrige, altså fem prosent, kan bare komme inn dersom de har gode resultater.

--- *Ø* ---

Dagboka fortsetter i neste nyhetsbrev!